

29 เมษายน 1982(2525) เราไปปานามา ...

ความจรมเราน่าจะออกไปแล้วตั้งแต่วันที่ 28 แต่บังเอิญเรือลมโบเสร์รี่
ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้ไว้เมื่อตอนไปเสียค่า"ออกนอกประเทศ"
เราไม่ได้เดินทางออกนอกประเทศปีกว่าๆ ระเบียบต่างๆเพิ่มมากขึ้น แผ่น
กระดาษต่างๆก็เพิ่มตาม เราต้องกลับไปนอนที่กระท่อมคอนกรีตอีก 1 คืน
แต่ปรากฏว่ากระบะเป่าเดินทาง(ว่างๆ)บินไปคอยอยู่ที่ปานามาแล้วตั้งแต่วัน
ก่อน..เพียง 1 ชั่วโมง 45 นาทีจากสนามบินโกโต เราก็กถึงสนามบิน..

"General Torrijos" ที่ปานามาอย่างอ่อนระโหยโรยแรงอย่างยิ่ง เพราะอากาศ
ของปานามานั้นก็คืออากาศของเมืองไทย..38 องศา.ช. เราถูกกักอยู่ที่
สนามบินพักใหญ่ เพราะหนังสือเดินทางของชาตินี้ ชาติไทย..คนปานามา
ไม่เคยเห็น แต่เราก็กผ่านเข้าไปได้โดยไม่มีปัญหาอะไร

จากสนามบิน เราก็กหิ้วกระเป๋าเดินทางว่างๆซึ่งมาถึงล่วงหน้าแล้ว ไป
โทนรถเมย์เพื่อจะเข้าไปในเมืองซึ่งอยู่ห่างจากสนามบินประมาณ 1 ชั่วโมง
ในเมืองมักจะมีโรงแรมราคาถูก ขณะนั้นประมาณ 12-13 ดอลลาร์ แต่เงิน
ของปานามาก็คือเงินดอลลาร์ เพราะมีค่าเท่ากัน แต่เรียกชื่อเงินเป็นของ
ปานามาเอง คือ "บัลบัว" (Balboa) ..รถเมย์ที่เข้าไปในเมืองคันยาวมาก

ไม่มีแอร์ เรามีกระบะเป่าเดินทางใบใหญ่(แต่ว่างเปล่า) เด็กกระบะเป่ารถ-
 เมลล์เลยไล้เราไปอยู่แถวหลังสุด..บนเครื่องบินเรา ี่ฝูงกระตาดไปแล้ว
 หนึ่งฝูง แต่พอนั่งคมกั้นควันบนท้ายรถเมลล์ไปได้ครู่หนึ่ง เราก็ต้องรีบความ
 หาถุงพลาสติกสำหรับคายน้ำ เขียวน้ำเหลืองอีกครั้งถุง..จนเป็นที่น่าเวทนา
 มาก จากลูกเสือคนหนึ่งที่นั่งอยู่ข้างๆ "ลูกเสือ"คนนั้นหน้าตาคล้าย กับปีศาจ
 เมนโคชิชา นักร่อนปีกสามเหลี่ยมของ"เอสเป" ลูกเสือ"ปานาเมนิญ"คน-
 นั้นช่วยเราคนกระตาดเช็ดปากในกระบะ ช่วยออกคาร์ดเมลล์ให้ด้วย และ
 ช่วยหิ้วกระบะไปส่งถึงโรงแรม..เราก้ได้แต่ขอบคุณ ด้วยความอ่อนเพลีย
 ระเหยแรง เลยลืมถามชื่อ แซ่ ที่อยู่ เพื่อการตอบแทนบุญคุณที่ถึง จำได้
 แควว เป็นเจ้าพนักงานของสายการบินสายหนึ่งที่ขึ้นลงสนามบิน"โตรริโฮส"

ที่โรงแรม "Monteserrin" โรงแรมถูกๆในเมือง แต่มีแอร์ มีห้องน้ำใน-
 ห้อง มี "Discoeca" ถูกๆ ด้วย เพราะตอนค่ำๆเห็นมีเด็กวิ่งๆเดินกันโครม-
 คราม แต่เราก้หึบ เป็นตายเพราะความอ่อนเพลีย ตอนเช้าเราก้ยัง
 ระโหยอยู่ แต่ก็แข็งใจแต่งตัวลงไปหาอะไรรองท้องนอกโรงแรม ข้างๆ
 โรงแรมมีร้านขายอาหารพื้นเมือง..มีป็นสิบทอด มันสำปะหลังทอด กินกับ
 เครื่องในไก่ทอด ขาไก่ทอด ปีกไก่ทอด และชา กาแฟ นมสด..ของหวาน
 มีข้าวต้มควายนมสดใส่น้ำตาล โรยหน้าด้วยอบเชยชั้น เราลองชิมมันสำปะ-
 หลังทอด ขาไก่ทอด ข้าวต้มนมสด แล้วตบท้ายด้วยกาแฟ เราก้ก็ลับมีพลัง
 เหมือนเดิม เดินกลับขึ้นไปห้องพักเพื่อโทรศัพท์ถึง Serafin Mitrotti คุณาม-
 สกุสิทธิ์รู้ว่าเบ็ชลูกผสมอิตลเลียน "เซราฟิน" เคยเป็นผู้จัดการฝ่ายเทค-
 นิคของโกดักปานามา ซึ่งเป็นสำนักงานใหญ่ คุณสาขาโกดักทั่วอเมริกา-
 ลาติน เซราฟินคนนี้เองที่เคยชมเราว่า ล้างสีไล้สีสวยกว่าโรสสเตอร์
 แต่ตอนนี้เซราฟินเป็นเจ้าของและผู้จัดการบริษัท "LATIMEX" เป็นตัวแทน
 วัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างทางคานดาในรูปแบบในปานามา และยังเป็นเจ้าของร้าน
 ภาयरูป "Rapid Color" อีกด้วย

1 พฤษภาคม 1982 (2525) วัน "แรงงานโลก" ดูเหมือนจะเป็นวันเสาร์ โกดักบิต โกดังลินคกในย่านที่เรียกย่อๆว่า "La zona" ซึ่งมีชื่อเต็มว่า "La zona libre de la Colón" หมายถึง "ย่านโกดังลินคกปลอดภาษี" ซึ่งก็ปิดด้วย แต่ "เซราพิน" ใจความเป็นเจ้านายเก่า เอาของออกมาไคก่อน เพียงชั่วเสี้ยววินาทีก่อนที่โกดังของโกดักจะปิด ของไปรื้อขึ้นเครื่องบินอยู่ในห้องเก็บขงไม้ ตัดสินของศุลกากรที่สนามบินเรียบร้อยแล้ว ทุกอย่างสำเร็จด้วยเช็คใบละ 1.150 ดอลลาร์ของเอควาโด...

แต่เราก็กังกลับเอควาโดรทันทีไม่ได้ เพราะไม่มีเครื่อง "BRANIFF" (ตอนหลังเปลี่ยนเป็น "EASTERN") แวะมารับวันเสาร์ เอาทิศย์ ต้องคอยถึงวันจันทร์ เช้า เลี้ยวมาเวลาดวยการเดินไปเดินมาอยู่แถวๆถนน "สเปญอันยิ่งใหญ่" ("GRAN ESPAÑA") ถนนยาวที่ผ่านย่านหรูหราของเมือง ... วันเสาร์ เราเบื่อกินมันสำปะหลังทอดกับเครื่องในไก่ทอด เราก็กินออกไปที่ถนนใหญ่ ไปยืนเข้าคิวคอยซื้อ "cheeseburger" ในร้าน "ช่วยตัวเอง" ร้านหนึ่ง กินไป .. ดูเด็กหนุ่มชาวปานามาคนหนึ่งยืนหิวผอมอยู่หน้าร้าน หิวที่ใช้เป็นแบบสาวผมอันสั้นเหลี่ยมใหญ่มีซี่ห่างๆ แต่วิธีหิวนั้นไม่เหมือนเราๆที่มีผมที่อๆแบบคนอาเซียหรือฝรั่งทั้งหลาย แต่ ไซ้ลายหิวขยับๆอยู่ในกลุ่มผมที่หยิกเกาะกันเป็นก้อน .. เรานั่งกินไปดูไปจนรู้สึกคันคันระเซขึ้นมาด้วย เลยรีบเดินไปอีกปลายหนึ่งของถนน ดูเหมือนจะไปหยุดเอาที่พิลาซ่าแห่งหนึ่ง ชื่ออะไรเราก็กไม่ไคจำ ไปนั่งเข้าพิงอยู่ในร้านของอาเซียคนหนึ่ง พักหายใจกับ "อาเซีย" คนนั้นตามประสาคนที่มีหน้าตาประหลิดประหลอยคล้ายๆกัน แล้วสั่งน้ำชาวดมากินแก้เหน้อย นั่งคุยกับ "อาเซีย" อยู่พักหนึ่ง เราก็กังไม่หายเหน้อย เราเดินไปไกลโซที่เดียว เดินเพลิน เบียดชายแข่งชวากับผู้คนที่เดินกันแน่นขนัดบนทางเท้าที่มีเสื่อผ้า รองเท้า กระเป๋า วิหุ โทรที่สนๆลววางขายอยู่เต็ม .. ขากลับเราก็กังเลยเดินกลับอีกถนนหนึ่ง แดคร้อนจัดมาก เหน้อโซกชุ่ม เราจอดกินน้ำเชียวน้ำแดงใส่น้ำแข็งข้างถนนหลาย-

ครั้ง เดินจนถึงอีกฟลาคาหนึ่ง นั่งรถเมล์คันเล็กๆไปจนสุดระยะที่"ลา-
โซน่า" ซึ่งก็ไม่เห็นมีอะไรน่าสนใจ คนขับรถบอกว่า..ทุกอย่างปิดหมด
วันแรงงาน..ตกลงวันที่ 1 พฤษภาคม ปีนั้นหมดไปด้วยการนั่งรถเมล์
กับเดินสะเปะสะปะไปตามถนนต่างๆที่เมืองปานามา

วันรุ่งขึ้น เราถามเจ้าหน้าที่ของโรงแรมถึงวิถีไปคู"คลองปานามา"
ก็ได้รับคำตอบเหมือนวันก่อน คือ เดินไปที่ฟลาคาเดิม ขึ้นรถเมล์คันใหญ่
หน่อย เทียนมี"กริงโก"ตัวแดงๆหลายคนบนรถเมล์ ที่เห็นตัวแดงๆก็-
เพราะไม่ใช่เสื้อ ใส่เตกาองเกงขาสั้นเดี่ยว ใส่รองเท้าฟองน้ำ(ที่นั่นไม่
ห้ามเรื่องการแต่งกายของนักท่องเที่ยว เพราะร้อนมาก) บางคนก็สะ-
พายกล้องราคาแพง..เรานึกถึงกล้องไม่มีเลนส์ของเรา ซึ่งเรานักกับ
"เซราฟิน"เอาไว้วางๆหาโม่งเย็น จะพาเราไปซื้อเลนส์ในร้านที่แกรูจก็
อาจจะไคราคาต่ำหน่อย

รถเมล์จอดตรงป้ายเล็กๆข้างทางซึ่งมีป้ายขี้กัไว้ว่า เป็นทางเข้าไปคู
คลอง ห่างจากถนนใหญ่ประมาณหนึ่งกม. ไม่มีรถสองแถวหรือตุ๊กๆให้เข้า
วันอาทิตย์หยุดทำงานอีกหนึ่งวัน เราเดินตามหลังกลุ่ม"กริงโก"เขาไฟ ผ่าน
ถนนมะม่วงแกมเหมมมตนิใหญ่ มองเห็นลูกคิบยัวเยี้ยวเต็มไปหมด คิดถึง"น้ำ-
ปลาหวาน"..น้ำลายสอ! เดินผ่านคลองเล็กคลองน้อยอีกหลายคลองกว่า
จะถึงบริเวณศาลาที่มีที่นั่งให้คอยชมริมคลอง ก่อนที่จะเข้าไปนั่งที่ศาลา ต้อง
ผ่านประตูที่มีกริงโกดำสองคนเป็นจนท.เฝ้าอยู่ คอยดูให้นักท่องเที่ยวเซ็น
ชื่อในสมุดเยี่ยมทุกคน ปรากฏว่าในศาลาไม่มีที่นั่งเหลืออยู่เลย นักท่องเที่ยว
ส่วนใหญ่เป็น"ซาโปเนส"(ญี่ปุ่น) ตอนที่ทุกคนนั่งคอย ยืนคอยให้เรือผ่าน ก็
มีเจ้าหน้าที่อธิบายทางไมโครโฟนถึงความเป็นมาของคลอง ฟังดูพิลึกพิล็ก-
ก็...เริ่มต้นตั้งแต่ปีคศ. 1524 (พ.ศ. 2067) กษัตริย์การ์โลส(ชาร์ล)
ที่ 5 แห่งประเทศสเปน ได้มีพระราชดำรัสให้สำรวจหาแนวคูคลองผ่าน
คอคอดปานามา แต่ใช้เวลาสำรวจนานกว่า 3 ศตวรรษ! ลึนสุตรัชช-
สมัยของกษัตริย์"การ์โลส"ไปหลายองค์ ถึงจะได้ริเริ่มการก่อสร้าง แต่ก็

ไม่สำเร็จ ต่อมาพวกฝรั่งเศสตามมาดูแลในเวลาในปี 1880 ดำเนินการก่อสร้างต่อไปอีกประมาณ 20 ปี ก็ไม่สำเร็จตามเคย เพราะเจอปัญหาเรื่องโรคระบาดและทุนรอนไม่พอเพียง

ต่อมาในศตวรรษที่ 19 ประมาณ ค.ศ. 1903 ประเทศปานามาเองได้ทำการปฏิวัติแยกตัวออกจากประเทศโคลอมเบีย และต่อมาอีกไม่นานปานามาและสหรัฐอเมริกา ก็ได้ทำสนธิสัญญากันเรื่อง รับรองการเป็นอิสระภาพของปานามา สหรัฐฯ ยินยอมจ่ายเงิน 10 ล้านดอลลาร์ และให้คำมั่นสัญญาการจ่ายเงินปีเป็นประจำตลอดไป เริ่มต้นจ่ายตั้งแต่ปี 1903

วันที่ 4 พฤษภาคม 1904... สหรัฐฯ ได้ซื้อสิทธิครอบครองคลองปานามา จากบริษัทชุกคองฝรั่งเศสเป็นจำนวนเงิน 40 ล้านดอลลาร์ และเริ่มต้นการก่อสร้างอย่างจริงจัง จนสำเร็จบริบูรณ์ในเวลา 10 ปี ในวงเงินทั้งหมดประมาณ 387 ล้านดอลลาร์ และจ่ายค่า "คิปปาย" เป็นเจ้าของอีก 5 ล้านดอลลาร์

ปี ค.ศ. 1914 สหรัฐฯ ก็ทำสนธิสัญญากับโคลอมเบียอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจ่ายเงินที่ค้างชำระอยู่ เป็นค่ารับรองอิสระภาพของปานามา ตั้งแต่คราวก่อน อีก 25 ล้านดอลลาร์ สรุปลแล้ว ตั้งแต่ปี 1903 สหรัฐฯ ได้จ่ายเงิน 3 พันล้านดอลลาร์ซื้อกิจการทั้งหมดเกี่ยวกับคลองปานามา จากโคลอมเบีย

ต่อมาในวันที่ 7 กันยายน 1977 ได้มีการทำสัญญากันอีก 2 เรื่อง เกี่ยวกับการบริหารและการป้องกันประเทศปานามา ระหว่างสหรัฐฯ กับปานามา ที่กองบัญชาการขององค์การ OAS (Organization of American States) ในกรุงวอชิงตัน สนธิสัญญาทั้งสองฉบับนี้ได้รับการยินยอมโดยการออกเสียงลงคะแนนโดยชาวปานามาทั้งหมด ในวันที่ 23 ตุลาคมถัดมาในปีเดียวกัน วุฒิสภาของสหรัฐฯ ก็ได้ตกลงอนุมัติเช่นเดียวกัน ในเดือนมีนาคมและเมษายน 1978 สนธิสัญญาทั้งสองฉบับ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 1979

เรื่อง "ANCÓN" เป็นเรื่องคำแรกที่ผ่านคองชุกีใหม่นี้ จากมหาสมุทร

ถึงมหาสมุทร ในวันที่ 15 สิงหาคม 1914.. และในปี 1982 (2525) มีเรือผจญทั้งหมด 15,271 ลำ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเรือใหญ่มีน้ำหนักบรรทุกมากกว่า 300 ตัน ถึง 14,142 ลำ และตลอดปีนี้ เรือต่างๆ ที่ผ่านคลองซึ่งบรรทุกสินค้าสารพัด คิดเบ็ดเสร็จแล้วได้ 185,738,781 ตัน และค่าธรรมเนียมผ่านคลองเก็บได้ 325,589,097 ดอลลาร์ แต่ในปี 1939 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มต้นก่อหวอดสงครามโลกครั้งที่ 2 มีเรือผ่านแค่ - 7,479 ลำ พูดังค่าธรรมเนียมผ่านคลองแล้ว เรือที่จ่ายค่าผ่านมากที่สุด ในปี 1983 เป็นมูลค่าถึง 97,696.38 ดอลลาร์ คือเรือ QUEEN ELIZABETH 2 และคนที่จ่ายค่าผ่านค่าที่สุดแค่ 36 เซนต์ (9 บาท, ในอัตรา 25 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์) คือ Richard Halliburton สำหรับค่าว่ายน้ำข้ามคลองในปี 1928

การเก็บค่าธรรมเนียมผ่านคลองนั้น คิดตามน้ำหนักของเรือรวมทั้งสินค้า และตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 1983 ได้ประกาศขึ้นราคาค่าธรรมเนียมเป็น 1.83 ดอลลาร์ต่อ 1 ตัน สำหรับน้ำหนักของสินค้า และ 1.46 ดอลลาร์ สำหรับน้ำหนักของเรือ

เรือที่ยาวที่สุดที่ผ่านคลองปานามาในปี 1973 คือเรือ MARCONA PROSPECTOR เป็นเรือบรรทุกน้ำมันและแร่ซึ่งมีความยาว 973 ฟุต กว้าง 106 ฟุต ส่วนเรือบรรทุกผู้โดยสารที่ใหญ่ที่สุด คือ QUEEN ELIZABETH 2 ซึ่งมีน้ำหนักระวาง 66,852 ตัน ยาว 963 ฟุต กว้าง 105 ฟุต และเรือที่กว้างที่สุดที่ผ่านไปผ่านมา คือเรืออเมริกัน ชื่อ NEWJERSEY กว้าง 108 ฟุต ยาว 880 ฟุต

ความยาวของคลองปานามาั้น ประมาณ 50 ไมล์ ตั้งต้นจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ออกทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ คือ ปากทางเขาคองคานมหาสมุทรแอตแลนติก ถ้าซुकเป็นเส้นตรงจะอยู่ห่างจากปากทางออกทางมหาสมุทรแปซิฟิกเพียง 27 ไมล์, แต่ถ้าเรือเขากองมหาสมุทร

แอดเวนติคิโนระดับน้ำทะเลของอ่าว **Cristóbal** แล้ววิ่งถึงประตูน้ำ **Gatún** เป็นระยะทาง 7 ไมล์ แล้วปรับระดับเรือขึ้นประมาณ 85 ฟุต เพื่อให้เข้ากับระดับน้ำของทะเลสาบ **Gatún** แล้วเดินเรือต่ออีก 85 ฟุต จนถึงประตูน้ำ **Pedro Miguel** ในระยะทางประมาณ 31 ไมล์ แล้วยกระดับเรือขึ้นอีก 31 ฟุต เพื่อปรับให้เข้ากับระดับน้ำของทะเลสาบ **Miraflores** แล้วเดินเรืออีก 1 ไมล์ลงมาทางใต้เพื่อผ่านประตูน้ำออกไป แล้วตกลงปรับระดับเรือขึ้นอีก 54 ฟุต เพื่อให้เข้ากับระดับน้ำของมหาสมุทรแปซิฟิก แล้วเดินเรือต่อไปอีก 4 ไมล์จนถึงปากท่าเรือ **BALBOA** เพื่อผ่านออกไปยังท่าเรืออื่นๆ ด้านนอก... เกิดมาไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น! น้ำทะเลก็เหมือนน้ำจืดคน มีระดับไม่เท่ากัน

ดังนั้น เรือที่ผ่านคลองปานามาจะมี เฉลี่ยแล้วใช้เวลาประมาณ 20 ชม. แล้วแต่ว่าจะติดเรืออื่นคับคั่งมากน้อยแค่ไหน

ในขณะที่ทำการก่อสร้าง มีการขุดลึกที่สุดในย่านที่เรียกว่า **"GAILLARD CUT"** (เคยเรียกว่าย่าน **CULEBRA** - งู) คือ จุดที่น้ำทะเลผ่านระหว่างสองฝั่งทวีป บางจุดลึกถึง 300 ฟุต รอยตัดตั้งต้นจากประตูน้ำ **Pedro Miguel** จนถึงประตูน้ำ **Gamboa** ไปจรดขอบทะเลสาบ **Gatún** เป็นระยะทางราว 9 ไมล์ ขุดดินและหินขึ้นมาได้ประมาณเนื้อที่ 230 ล้านตารางหลา แต่จุดจุดนี้มีปัญหาบ่อยๆ ที่ทำให้งานขุดล่าช้า เพราะเกิดดินถล่มลงมาทางเดินของน้ำถึง 5 ครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 1915 ดิน หินและทรายที่พังทับถมทางน้ำ สูงถึง 65 ฟุต ใช้เวลาขุดลอกนานถึง 7 เดือน

ในจุด **"GAILLARD CUT"** นี้ เป็นจุดสูงที่สุดที่สามารถมองเห็นวิวของคลองปานามาจากบนเนินด้านตะวันออกที่เรียกว่า **"GOLD HILL"** ซึ่งสูงถึง 658 ฟุต เหนือระดับน้ำทะเล แต่ในด้านตรงกันข้ามมีเนินเรียกว่า... **"CONTRACTOR'S HILL"** ซึ่งสูงแค่ 390 ฟุต จึงมีปัญหาเรื่องสันเขาที่คั่นระหว่างสองเนินนี้ มีการปรับระดับให้เท่ากันโดยการระเบิดหินทิ้งในเนื้อที่ 2.5 ล้านตารางหลา

"GAILLARD CUT" เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเกียรติยศสำหรับนายพันตรี..

DAVID GAILLARD ผู้เป็นหัวหน้างานขุดคลองช่วงนี้ จนกระทั่งเสียชีวิตในปี 1913 ต่อมาในปี 1928 ทางการรถไฟจัดทำป้ายทองเหลืองขนาด 8 คูณ 10 ฟุต นำหนัก 1200 ปอนด์ ติดไว้บนหน้าผาของ "CONTRACTOR'S HILL" จารึกผลงานของท่านนายพันคนนี้

นอกจากจะเฉือนหน้าผา ระเบิดหิน ขนดินออกทิ้ง เพื่อสร้างรูปโฉมภายนอกของคลองแล้ว ระบบการระบายน้ำภายในเขื่อนก็เป็นไปอย่างพิถีพิถันอีกด้วย เป็นต้นว่า.. น้ำที่ไหลเข้าประตูน้ำโดยระบบของท่อระบายน้ำขนาดยักษ์ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางถึง 18 ฟุต ท่อยักษ์นี้โค้งกว้างไว้ 10 ท่อ ภายในช่องประตูน้ำ วางเรียงกันตามข้างของกำแพงเขื่อน และอีก 10 ท่อ วางไว้ตรงกลาง แต่ละท่อมีรูใหญ่ 5 รู เส้นผ่าศูนย์กลางของแต่ละรูยาว 4 ฟุต ครึ่ง แต่น้ำจะคงไหลผ่านท่อใหญ่ที่สุดแล้ว เปลี่ยนทางน้ำไหลให้ผ่านท่อเล็กตามข้าง 20 ท่อ แล้วระบายน้ำผ่านรู 100 รูในฐานของท่อระบายน้ำ.. เมื่อมีเรือผ่านเขาคองแต่ละครั้ง ตองใช้เจ้าหน้าที่คอยไปตามท่อระบายน้ำเหล่านี้ถึง 52 ล้านแกลลอน โดยระบบที่เรียกว่า "Gravity flow"

ผ่านประตูน้ำ แล้วปล่อยให้หินไหลออกมาหาสมุทรไป.. เรานึกภาพไม่ออกว่าสภาพของใต้ดินมันเป็นยังไง คงจะคล้ายๆรังปลวก คิดว่ามันคงไม่ใช่เรื่องง่าย ในการเชื่อมน้ำในมหาสมุทรที่อยู่คนละฝั่ง คนละซีกให้เข้ากัน

...เรารีบกลับโรงแรมเพื่อเช็คเอาท์เกือบบ่ายโมง แล้วหัวกระเป๋าวางๆ ขึ้นแท็กซี่ไปที่บริษัทของ" เซราฟิน" ตอนห้าโมงเย็น หลังจากที่เซราฟินพาเราไปซื้อเลนส์เรียบร้อยแล้ว ก็พาเราไปรับ"คุณพ่อ"ที่เพิ่งมาจากอิตาลี และ"มาร์ตกา"ภรรยา(ซึ่งหน้าตาเหมือนพี่อากของ เรายังกับแกะ)ที่ร้านขายอาหารมแห่งหนึ่ง เราถูกเชิญให้จับทอมัส คลอกลินส์ของโปรด คุยกับคุณพ่อครูหนึ่ง เพียงครูเดียวเราก็เหนื่อยหอบ คุณพ่อเป็นคนพอมสูง คุยตลกมาก แลตหูตึง!...จากนั้น ทุกคนก็หัวเราไปบ้านซึ่งกำลังก่อสร้างเพิ่มเติมส่วนหนึ่งอยู่ ฝั่งคูที.วี. เรื่องสงคราม"มัลลินัส"(เกาะพีอีลีแลนต์)คอยเพื่อจะข้าม

ไปบ้านตรงกันข้าม ซึ่งกำลังจัดอาหารเย็นเลี้ยงพิเศษ เพราะเป็นวันเกิดของ คุณพ่อ.. เราเลยพลอยเป็น "แขกตามคอย" ไปด้วย อากาศร้อนอบอ้าวจนบอกไม่ถูก แต่ทุกคนก็ยังคุยกันเสียงสนั่นต้นบ้าน เจ้าของบ้านหน้าตาก็เป็น "เขามาเถียวราช" เราดีใจนี่เอง ภรรยาเป็นคนที่นี่ ลูกชายหน้าตาก็เหมือนแต่ย์ แต่ถูกสะใภ้ป่านาเมธูา คนนั้น.. มามะโซ่ตก! (สวय), เราเตาๆเอาว่าคงเป็นครอบครัวที่สนิทสนมกับ เซรภพิน มานาน.. ตอนที่สนุกกว่าเพื่อนทำให้เราลืมร้อน ก็คือ ตอนที่คุณพ่อเป่าเทียนเล่มเล็กๆ ที่ปักไว้รอบๆขนมเค้ก 4 เล่ม เป็นเทียนที่ผลิตพิเศษ คือเมื่อเป่าเล่มหนึ่งดับแล้ว จะมีประกายจากอีกเล่มหนึ่ง กระเด็นไปจุดไฟต่ออีกทำให้เทียนไม่ดับซักที วันเวียนกันอยู่หลายรอบ ทำให้เกิดเสียงเฮฮาอย่าง ครื้นเครงที่คุณพ่อเป่าเทียนเล่มเล็กๆ ก็ไม่ดับ ทุกคนตะโกนกันไปหัวเราะไป. *¡Ya, no sopla!* (มีความหมายคล้ายๆ กับ "เคาะมือไม่ดัง")

(เรานึกตระหนักรู้กลับไป เอกวาโตร มีบ่อยๆที่เพื่อนฝูงเชิญเราไปเป็นช่างภาพงานวันเกิดลูกหลานตัวเล็กๆ ซึ่งจ ะขาดไม่ได้ คือการ เล่น ("Piñata" ทำราด แขวานหมอดินในขอมๆ ตบแควงหมอดินให้สลายด้วยกระดากสีหรือทาสีเป็นรูปต่างๆ ใส่ช็อคโกแลต หอฟี่ ลูกกวาด ฯลฯ ให้เต็มหม้อ เตรียมไว้เมื่อจะเลี้ยงกันก็จับตึกๆ เอาผ้าปิดตาแล้วพาไปยืนหมุนๆ อยู่ใต้หม้อดิน ส่งไม้ยาวๆ ให้จับเพื่อให้ตีหม้อให้แตก เรียกว่า "บิตทุกตีหม้อ" ผลักกันปิดตาไปยืนตี เมื่อตึกคนไหนตีหม้อแตก หอฟี่และขนมอย่างอื่นก็จะร่วงลงมา เด็กๆ ทั้งหลายก็จะวิ่งกรูมกรียวม เข้าไปแย่งกันเก็บ.. สนุกตามแบบเด็กๆ)

เราทนนั่งอย่างอึดอัดเพราะความร้อน พัดลมก็ไม่มี แอร์ก็ไม่ติด ยิ่งพคนกินข้าวอึดๆ ร้อนมาก นั่งกระสับกระส่ายอยู่เกือบห้าทุ่ม ไฮเม่ ลูกชายคนโตของ เซรภพิน รับอาสาไปส่งเราสนามบิน จากบ้านถึงสนามบินก็เกือบชั่วโมง นั่งคุยเรื่องต่างๆ เพลินไปกับไฮเม่ ถึงสนามบินราวๆเที่ยงคืน ที่บริเวณภายในห้องโถงของสนามบินเกือบจ ะว่าง แป๊ะ! มีคนนั่งตอยอยู่ 3-4

คน เราลงไปเอาของออกที่สุศากกรชั้นล่าง เสียเวลาอยู่นาน(เหมือนที่อื่นๆ) เพราะชาวขงมีมากมายก่ายกอง ผ่ากของไวจนกว่าที่จะถึง เวลาแค่นี้ลงบินออกเจ็ดโมงเช้า แล้วก็ขึ้นไปหาที่นั่งตรงมุมเงียบๆ พิงพนักตัวยุอย่าง พุ้กทุกุเลเพื่อจะงีบเอาแรง นั่งบิคไปบิคมาอยู่จนถึงตีห้า..ลงไปปรับกระเป่าเดินทางที่สุศากกร หัวกระเป่าตัวบิตเป็นเกศียวไปให้ซ่ง..น้ำหนักยังไม่เกินส่งกระเป่าเข้ารางไปแล้ว ก็เดินไปกูร้านรวงต่างๆที่เริ่มเปิดขายแล้ว มีของนำซื้อหลายอย่าง แต่สตวงค์ไม่มี

เครื่องบินรอนลงสนามบิน"มาริสกาล ซูเกระ"ที่กีโศ(ซึ่งเข้ามาภายในเรื่อง เก็บภคณี)เมื่อ 8 โมง 45 นาที โดยปลอดภัย ไม่มีอาการอะไอดีผสมเหมือนซาไป เพราะอากาศเย็นช่วยได้มาก..ที่สุศากกร เราใจเต้นตุ้มตามเมื่อหัวกระเป่าไปวางโครมลงตรงหน้าสุศากกรักษ์..ภคณี..แต่เปล่า....สุศากกรักษ์หนวดงาม(แต่หง่อมไปหน่อย)รับเอาหนังสือเดินทางของเราไปพลิกดูแล้วคืนให้เราโดยดี ยิ้มให้ด้วย แต่เราเห็นวูบวาบเมื่อฯพณฯสุศากกรักษ์คนนั้น คลำๆกุดองพีธม น้ำยาล้างพีธม แล้วถามเราคักเดียวว่า...เป็นช่างภาพหรธ?...เราตอบไม่ออก ใดแต่พยักหน้า..โธ้งอก เมื่อฯพณฯสุศากกรักษ์คนนั้นบิตกระเป่าแล้วพยักเพยิตให้คนค่อไปเข้ามา

เอคโตร์ และ บลังก้าตามเคย ที่มาบริการรับเราถึงสนามบิน แต่ที่ยานี้ไม่ได้ผ่ากซื้ออะไร เราเองก็ไม่ได้ซื้ออะไรไปผ่าก แม้แต่ทอพีซั๊กอันหนึ่ง เราเริ่มต่งงานใหม่ของเราด้วยตางของโซศธราย..วันหนึ่งเป็นช่วโมงเลิกงาน และมหาวิทยาลัยเลิกเรียนทุ้มถว่าๆ ผุ่นตคพรภ่าๆ เราควบเจ้าแดงตามหลังรถเก้งคันหนึ่งไปซ่าๆ รถทุกคันขับไปอย่างซ่าๆ ผุ่นตคถนนั้น..พอผ่านหน้ามหาวิทยาลัยคาคาโธลิก จวนจะถึงวงเวียนหน้าแยกหน้าสถวนซุคตอเม-ริกัน ซึ่งเป็นจุดที่รถติดมากจุดหนึ่ง รถทุกคันจอคันง แร่ก็จอคบ่าง และ-แนใจว่าเบรคไม่ได้ซาค หรือเบรคเร้วกระทันหันจนหน้าคมะมาคว่าไป และเจ้าแดงเอาหน้าไปจูบเบาๆที่กนรถเก้งของใครคนหนึ่งที่บิตประคูลงมา

คน เราลงไปเอาของออกที่สุศากกรชั้นล่าง เสียเวลาอยู่นาน(เหมือนที่อื่นๆ) เพราะชาวขงมีมากมายก่ายกอง ผ่ากของไวจนกว่าที่จะถึง เวลาแค่นี้ลงบินออกเจ็ดโมงเช้า แล้วก็ขึ้นไปหาที่นั่งตรงมุมเงียบๆ พิงพนักตัวยุอย่าง พุ้กทุกุเลเพื่อจะงีบเอาแรง นั่งบิคไปบิคมาอยู่จนถึงตีห้า..ลงไปปรับกระเป่าเดินทางที่สุศากกร หัวกระเป่าตัวบิตเป็นเกศียวไปให้ซ่ง..น้ำหนักยังไม่เกินส่งกระเป่าเข้ารางไปแล้ว ก็เดินไปกูร้านรวงต่างๆที่เริ่มเปิดขายแล้ว มีของนำซื้อหลายอย่าง แต่สตวงค์ไม่มี

เครื่องบินรอนลงสนามบิน"มาริสกาล ซูเกระ"ที่กีโศ(ซึ่งเข้ามาภายในเรื่อง เก็บภคณี)เมื่อ 8 โมง 45 นาที โดยปลอดภัย ไม่มีอาการระงือคพะยอมเหมือนซาไป เพราะอากาศเย็นช่วยได้มาก..ที่สุศากกร เราใจเต้นตุ้มตามเมื่อหัวกระเป่าไปวางโครมลงตรงหน้าสุศากกรักษ..ภคณี..แต่เปล่า....สุศากกรักษหนาวงาม(แต่หง่อมไปหน่อย)รับเอาหนังสือเดินทางของเราไปพลิกดูแล้วคืนให้เราโดยดี ยืมให้ด้วย แต่เราเขียนวบบเมื่อฯพณฯสุศากกรักษคนนั้น คลำๆกคองพีล้ม น้ำยาล้างพีล้ม แล้วถามเราคักเดียวว่า..เป็นช่างภาพหรอ?...เราตอบไม่ออก ได้แต่พยักหน้า..โถ้งอก เมื่อฯพณฯสุศากกรักษคนนั้นบิตกระเป่าแล้วพยักเพยิตให้คนค่อไปเข้ามา

เอคโตร์ และ บลังก้าตามเคย ที่มาบริการรับเราถึงสนามบิน แต่ที่ยานี้ไม่ได้ผ่ากซื้ออะไร เราเองก็ไม่ได้ซื้ออะไรไปผ่าก แม้แต่ทอพีที่ซักอันหนึ่ง เราเริ่มค่นงานใหม่ของเราด้วยคางของโซคธาัย..วันหนึ่งเป็นช่วโมงเลิกงาน และมหาวิทยาลัยเลิกเรียนทุ้มถว่าๆ ผุ่นตคพรกัๆ เราควบเจ้าแดงตามหลังรถเก๋งคันหนึ่งไปซ้าๆ รถทุกคันขับไปอย่างซ้าๆ ผุ่นตคถนนคั้น..พอผ่านหน้ามหาวิทยาลัยคาคาโธลิก จวนจะถึงวงเวียนหน้าแยกหน้าสถวนซุคตอเม-ริกกัน ซึ่งเป็นจุดที่รถคิตมากจุดหนึ่ง รถทุกคันจอคคหนึ่ง แร็กก็จอคบั้ง และ-แนใจว่าเบรคไม่ได้ซาค หรือเบรคเร้วกระทันหันจนหน้าคมะคมาคว่าไป และเจ้าแดงเอาหน้าไปจুবเบาะๆที่ถนนรถเก๋งของใครคนหนึ่งที่บิตประคูลงมา

ตะโกนถามเราว่า.. "เป็นอะไรไป อานนี่" .. อ้อ " เตะโนแบบบ้า" คนที่เคยทำงานร่วมกันที่บริษัทโฆษณานั้นเอง เราก็ไม่รู้ว่เราเป็นอะไรเหมือนกัน แต่ทำไมหน้าคะมาหัว ทิ่มหัว เข้าแตกข้าสอง.. ข้างหลังมีรถบีบีเอสสี่เหลือง จอดกระซิกกระซ้อยู่ คนขับกับคนที่นั่งมาด้วยลงมาช่วยดึงเราให้ลุกขึ้น แล้วช่วยกันลากเราแดงซึ่งนอนตะแคงอยู่ เอาไปแอบไวข้างฟุตปาธอย่างมีมาศ-
 ยาท(ถ้าเป็นเมืองไทยก็คงเป็นเรื่องที่ขำกึ่ง เศษ) แล้วรีบขึ้นรถซึ่งออกไปโดยเร็ว เพราะเสียงแตรไล่ดังสนั่นหวั่นไหว แต่ก็ยังหันเห็นป้ายท้ายรถ.. P 2406.. จำไว้ จำไว้ เราเซ็นเจ้าแดงซึ่งหน้ายวบ กันแป๊รว เดินฝ่าฝนลุยโคลนกลับไปที่ VITELSA (สาขา) อีกครั้งหนึ่ง ร้านปิดแล้วแต่โชคดี เจอเอดัวร์โคก่า ถึงจะออกรถ เราก้เลยได้อาศัยกลับบ้านด้วย

พอถึงบ้านของเอดัวร์โค เราก็รีบโผล่เข้าไปหาโทรศัพท์ทันที โทรศัพท์ดังก็ปดิ่ง เอสเตรชาของเร เล่าทุกอย่างให้ฟังด้วยเสียงลึกลับแล้วกับปดิ่งก็สั่งให้เราไปแจ้งความที่ "CIT" (Centro de Información Tránsito) หรือกองตำรวจจราจร ในวันรุ่งขึ้น กำชับให้เรากใจ เย็นๆ ทาง "CIT" จะส่ง "Agente" (นักสืบ) ออกไปสืบหรถคันนั้น

สองอาทิตย์ผ่านไป เราแวะไปหาเอนันต์นักสืบ ก็ได้ความว่าทางหน่วยสืบสวนตั้งชื่อเจ้าของออกมาแล้วจากจ อคตมพิว เคนร์ว โดส่งจดหมายเชิญตัวมาชี้แจง เรียบร้อยแล้ว แต่.. เจ้าของคนนี้ได้มาชี้แจงตำรวจพร้อมหลักฐานว่า.. โค้ชขายรถไปแล้วตั้งแต่ปีก่อน.. เจ้าของมีสอง เป็นพ่อค้า.. ชายคละหมีมือสาม เป็นที่ปรึกษาธนาคารแห่งหนึ่ง.. มือสี่เป็นเจ้าของไร่ที่เอล ดิงโก.. มือที่ห้า เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยคกโธลิก ซึ่งมีไอใหม่หัดขับก็เลยต้องผิดเรา เลินๆ.. เป่ ล่าว่า ทั้งห้าเจ้าของทะเล เบียนรถเบอรรี่ไม่เคยไปโอนทะเลเบียนรถ!.. เอนันต์นักสืบใช้เวลาเดือนกว่าๆ สืบเสาะไปจนถึงมือสุดท้าย

ตอนคำของคืนวันหนึ่ง มีโทรศัพท์จาก " นาย" ของนักศึกษาคคนนั้น.. ข๑

ยอมความ.. นึกเราว่าจะมาพบถึงที่บ้าน "ซาน ราฟาเอล" เพื่อมาดูความเสียหายของเจ้าแดง.. ทั้งสองคนมาตามนัด จ่ายค่าเสียหายให้เจ้าแดงแค่ 3,000 ชูเกระ (ราวๆ 66.- ดอลลาร์ สมัยนั้น) แต่ไม่ได้จ่ายค่าซ่อม "หัวเสา" ของแรก.. เอดัวร์โด้และแอนน์บอกเราว่าเน้น "ปาฏิหาริย์" จริงๆ ที่ผู้ศอฆมาจ่ายเงินให้ถึงบ้าน.. ในวันรุ่งขึ้น เราก็วิ่งไปจ่าย "ถีบ" ให้นักสืบคนเก่งคนนั้น ครึ่งหนึ่งของที่ได้ ที่เหลือเป็นค่า "เคาะ" (หัวเสา) ก็ไม่พอ

ตั้งแต่นั้นมา "ดวง" ของเราเริ่มสะเทือน ข้าวของต่างๆ แพงขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาของฟิล์มทำสไลด์ ขึ้นราคาเกือบสามเท่าของปีก่อน เพราะรัฐฯถือว่าเป็นของฟุ่มเฟือย เราก็ต้องขึ้นราคางานของเราตามไป "เอสเป" ที่มักจะเรียกเราบ่อยๆ ก็เริ่มเงี้ยบหายไป.. "CLIRSEN" (ศูนย์วิจัยทรัพยากรควยควาเทียม) ซึ่งติดใจในฝีมือของเราอย่างยิ่ง ก็เริ่มเงี้ยบหายไปอีก "IGM" (กรมแผนที่ทหารบก) ต้องการสไลด์มากมาย แต่ยังไม่มึงงบประมาณ และ "Fundacion Natura" (โครงการสงวนสัตว์ป่า) ก็ไม่เรียกเราเลย.. สามสี่เดือนผ่านไปโดยไม่มึงงานชิ้นใหญ่ๆ ทำเลย

วันหนึ่ง.. เราได้รับจดหมายจากฟ้ออาด ซึ่งก็นานเต็มทีแล้วที่เราไม่ได้ข่าวคราวจากเมืองไทยเลย พอได้รับจดหมายฉบับนั้น ก็มีข่าวใหญ่พาดหัวตัวโป้งว่า.. จะส่งค่าเครื่องบินไปให้เรากลับเมืองไทย.. เมืองไทย.. ซึ่งอยู่ในมิติที่ 4 ของเรามาตลอดเวลา 12 ปี ก็เริ่มเข้ามาอยู่ในมิติที่สามครึ่ง.. เราใช้เวลาตัดสินใจอยู่นานนับเดือน เรากลับเมืองไทย.. แค่นั้น.. อยากรู้เห็น

งานชิ้นสุดท้าย ทำให้เราเกือบเปลี่ยนใจเรื่องกลับเมืองไทย ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยคาโรลีน ต้องการ Filmstrips สำหรับสอน — ภาษาฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นอีก 50 ม้วน.. รายได้ครั้งสุดท้ายก็ยังคงแบ่งให้นายทุน 50/50 ตามเดิม

เรายังจำได้ถึงความอลังการของการเตรียมตัวกลับเมืองไทย ต้อง
วิ่งเต้นเรื่อง เปลี่ยนตัวเครื่องบินจากคูฟท์ฮันเข้ามาเป็น เค.แอล.เอ็ม. 101
อีเรเน่ ซึ่งอาจจะร่วมทางมากับเราจนถึงเมืองอัมสเตอร์ดัม แล้วต่อ
เครื่อง คูฟท์ฮันเข้าไปพักรอนกับคุณแม่ของเธอที่เยอรมันนี่ สิ่งเสียมากมาย
ถึงแฟนเก่าคนไทยที่กรุงเทพฯ..

นอกจากนั้น.. ต้องประชันหน้ากับการเลี้ยงส่งการพุ่มพวงน้ำตาของ
เพื่อนฝูงมากมาย การประกาศขายของทุกอย่าง (ซึ่งก็มีอยู่ไม่กี่อย่าง) แต่
กว่าจะขายได้บางอย่าง เราก็ใช้เงินรายได้ครั้งสุดท้ายหมดพอดี...

ตัดสินใจหอบเอาชีวิตหนึ่งซึ่งใครขอก็ไม่ให้ ใครซื้อก็ไม่ขาย มันคือ..
เจ้า"ฮิปปี" หมาน้อยคู่ซีก ชื่น"แอร์ฮอลันดา"สองหลอด นอนหนึ่งคืนที่โรง-
แรม"ปาร์ค"ในอัมสเตอร์ดัม แשרค่าโรงแรมกับอีเรเน่ วันรุ่งขึ้น หลังจาก
ไปส่งอีเรเน่(ไอรีน)ไปเยอรมันนี่แล้ว เราก็เดินโต่แค่ดูพวก"ปุงกี"(ฟังค์)
แถวๆในเมืองจนถึง 3ทุ่ม พระอาทิตย์ก็ยังไม่ยอมตก ก็เพราะความที่ซอล-
แลนค์อยู่ใกล้กับดินแดนแห่งพระอาทิตย์เที่ยงคืนมาก..วันต่อมา เราหอบ
ไอ"ฮิปปี"ซึ่งอยู่ในกรงเหล็กใหม่เอี่ยมราคา. 60 ดอลลาร์ ซึ่งต้องซื้อที่ด่าน
กักสัตว์ของสนามบิน เพราะกรงไม้ที่ใส่มาจาก กิโต้ เจ้า"ฮิปปี"แหวก-
แหกออกมาวิ่งพล่านอยู่ใต้ออกสนามบินตลอดคืน..แต่เราโชคดี การเดิน-
ทางตั้งแต่อัมสเตอร์ดัมถึงกรุงเทพฯ ได้นั่งชั้นพิเศษ"บิสเนส" เพราะชั้น
ถูกๆที่เรานั่งขามาจาก กิโต้ ในช่วงนี้ไม่ว่าง เราก็เลยได้นั่งเหยียดขา
จับไวน์ชั้นดี ขบเคี้ยวเนยแข็งฮอลันดาจนถึงเมือง"คูโบ"ในประเทศ-
เอมิเรต ลงพักครึ่งชั่วโมงที่สนามบิน เราเดินตามเพื่อนร่วมเดินทางที่นั่ง
อยู่ข้างๆซึ่งเป็นสามีภรรยาชาวอิตาเลียน จะเดินทางไปจาการ์ตท,อินโด-
นีเซีย สามีเป็นคนตลกพอกๆกับ เอนริเก้ อากาศที่คูโบร้อนมาก เพราะ-
ฉะนั้น เมื่อเราเดินออกจากเครื่องบินซึ่งติดแอร์เย็น ปรากฏว่าที่แว่นตา
ของสามีอิตาเลียนคนนั้น มีฝ้าล้นขาวโพลน พี่แกละเลยทำตลก เดินล่ำทำทาง

เหมือนคนตาบอด.. จากนั้น เราก็นั่งบิถีไปบิถีมาหลังๆ ขึ้นๆ เหมือนเตยราวๆ 12 ชั่วโมง จำได้ว่าประมาณ 10 โมงเช้า (ตามที่ประกาศให้ทราบในเครื่อง) เรามองดูทางหน้าต่าง เห็นท้องนาสีเขียวมีถนนดินสีแดงผ่านเป็นทิว เสียงจากลำโพงบอกว่า.. กำลังร้อนถึงที่สนามบินกรุงเทพฯ ขอให้ผู้โดยสารที่จะลงโปรดเตรียมตัว เราใจเต้น.. เมื่อเครื่องจอดสนิท เราจำได้ว่าสามีกรรยา.. คุณนั้น แล้วเดินลงมาขึ้นรถ.. (ยังไม่มีท่อต่อ) ด้วยความรู้สึกแปลกๆ เดินผ่านห้องโถงที่มีราเม่สีขาวๆ ขึ้นตามฝาผนัง พร้อมทั้งโลกก็เหมือนอับอยู่ทิวๆ ไปหลังจากที่ตรวจทุกอย่างเสร็จเรียบร้อย ไปปรับกระเป๋ากีโอบเดิมซึ่งดูสกปรก และเก่ากว่าเมื่อตอนขาออกขึ้นรถเข็นออกไปที่ทางออก ขึ้นไปดูไป หน้าตาผู้ไปปรับดูแปลกๆ.. มีเสียงหลานสาวตะโกนเรียก.. โลงใจไปที เพราะ.. เมืองนี้มีท่าทางยังกะไม่เคยรู้จักมาก่อน

เราใช้เวลา 3 ชั่วโมงที่ด่านกักสัตว์ คอนเมือง เพื่อพยายามเอาไอ "ฮิปปี" ออกด้วยเงิน 2500 บาท (เกือบหมกคัตว) และเป็นครั้งแรกในชีวิตของมัน ที่ได้กิน "กล้วยแขก" เป็นอาหารกลางวัน..

วันที่เรากลับถึงเมืองไทย เราอ่านจากหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง บอกว่าเป็นวันอังคารที่ 2 สิงหาคม 1983 (2526) แรม 9 ค่ำ เดือน 9 ปีถุน แล้วตั้งแต่นั้นมา เราก้ใช้เวลาหลายปี นั่งชุกคู้ยเอาามาเขียน เรื่องที่ชาวบ้านเรียกว่า.. "ประสพการณ์" ..

และได้แก้ไขภาษาไทยหลายรอบ เพราะตอนต้นๆนั้นเราเขียนภาษาไทยในสำนวนฝรั่ง และใช้สแลงไทยรุ่นเก่าๆก๊อๆ ซึ่งไม่ปึงสะแคว่นหัวตามสมัย.. คิดว่าถ้าพิมพ์ไม่ทันแจกวันครบ 60 ปี ก็คงจะทันวัน "รดน้ำ" ถ้าไม่ทันอีก ก็คงจะหอบเอาไปพิมพ์ต่อในชาติหน้า แล้วส่งแอรเม่ล็กกลับมาให้เพื่อนฝูง (ที่ยังมีชีวิตอยู่) และลูกๆหลานๆอ่านกัน...

.....จากยุค "แอรเม่ล" มาถึงยุค "อีเมล" ก็ประมาณสิบกว่าปี เราเขียนเรื่องนี้เก็บไว้แล้วออกทำงานโดยใช้ล่ามแข่งและล่าค้อ พาฝรั่งที่พูดภาษาสเปนออกเที่ยวกว่าสิบปีเหมือนกันในอาชีพ "มัคคุเทศก์" จนกระทั่งรู้สึกตัวว่ากำลังจะกลายเป็น "มะเขือเทศ" (ตุก) ก็เลยต้องเลิก อยู่นอคมมาได้ด้วยการถ่ายถอดภาษาสเปนเพื่อการท่องเที่ยว ตามสถาบันการศึกษาต่างๆ